

Övlad bir nemətdir. "Mənim balam" rubrikamızın qonağı Parlament Jurnalistləri Birləşməsinin sədri, "Modern.az", "AzEdu.az" saytlarının baş redaktoru Elşad Eyvazlı da övladlarının onun həyatının ən dəyərli neməti olduğunu deyir. İki oğul atası olan müsahibimiz atasından gördüyü tərbiyə metodunu övladlarının üzərində tətbiq edir. Deyir ki, övladlarının kişi kimi böyüməsi üçün bu metod çox önəmlidir. Böyük oğlu Yusif 8, kiçik oğlu Tuncay isə 7-ci sınıfta təhsil alır.

- Övladlarınızı tərbiyə edərkən hansı üsuldan yararlanırsınız? Dədə-baba üsulu yardımınıza çatırmı?

- Mənə elə gəlir ki, insan özü hansı tərbiyə üsulu ilə böyüyürsə, sonradan gördüklərinin müəyyən hissəsini çalışır ki, öz övladları üzərində tətbiq etsin. Bu, bir aksiomadır. Eyni zamanda, övlad yetişdirərkən insan gördüyü tərbiyə ilə bərabər, öz dünyagörüşünü də bura əlavə edir.

Uşaqlıqda dərslərimi çox yaxşı oxuyurdum, eyni zamanda çox dəcəl idim. Təsəvvür edin ki, mənim həm şərəf lövhəsində şəklim vardı, həm də divar qəzetində karikatürəm. Atam müəllimdir. Mənə kimsənin ağılna gələ bilməyəcək cəzaları tətbiq edirdi. Kəlbəcərdə qar çox yağdı, qarın hündürlüyü bəzən metri keçirdi. Bir dəfə atam mənə necə əsəbiləmişdisə, üst paltarımı soyundurub qarın içinə atdı. O vaxt atamın bu hərəkətini düzgün qiymətləndirmirdim. Düşünürdüm ki, mənə qarşı çox əzazildir. Qaribəsi o idi ki, dörd qardaş-bacıdan ancaq mən cəzalandırılırdım. Bunu bəzən ayırı-seçkilik kimi də qəbul edirdim. Sonralar isə hiss edirdim ki, bütün təqsirlər özümə olub. Standart olmamışam. Sovet müəlliminin standart olmayan övladına münasibəti normalda belə olmalı idi.

İndi uşaqları tərbiyə edərkən görürəm ki, atamın buna haqqı var imiş. Gör-götür dünyasıdır. Çevrəmdəki insanlarla müqayisədə, övladların tərbiyəsi məsələsində xeyli sər-təm. Düşünürəm ki, heç nəyi səhv etmirəm. Biz məcburi köçkün olmuşuq, həyatımız sıfırlanıb, hər şey yenidən başlamışıq. Ondən sonra nə əldə etmişiksə, atamın bizə verdiyi bu tərbiyənin hesabına olub. Atam bizi kişi kimi böyütdü. Vəcdansızlıqdan, tərbiyəsizlikdən, yalandan uzaq olmuşuq. Öz gücümüzə ayaqda durmağı öyrənmişik. Övladlarıma da bu tərbiyəni aşılayıram.

Mən övladlarıma sərt cəza verəndə, onlar öz yanlarından guya etiraz olaraq oxuduqları kitablardan, qəzetlərdən mənə insan və uşaq haqlarından bəhs edirlər. Yusif üçüncü sınıfta oxuyanda özü üçün tutduğu gündəlikdə qərribə bir şey yazmışdı: Atam bizi pis döyür, fikirləşmir ki, ölerik.

- Uşaqlardan ən çox nə tələb edirsiniz?

- Mənim üçün əsas onların insan kimi formalaşmaları və təhsilidir. Uşaqların özünə demirəm, ancaq onların bütün dərslərdən "5" almağının tərəfdarı deyiləm. Düşünürəm ki, orta məktəbdə "2" almayan uşaq şagird deyil. Ancaq bunu onların özlərinə desəm, ikilərin sayını çoxalda bilərlər, dərstdən qaçırırlarsa, qaçmalarının sayını artırma bilərlər. Bilirəm ki, indi bunu oxuyan məni qınayacaq.

Bu gün kütləvi bir hal var, oğlan uşaqları bellə yaşa qədər analarının sözüne baxırlar. Sonra bir az sözbəxəməlik edirlər. Bəzən bunu tərbiyəsizlik kimi dəyərləndirirlər. Amma mən normal qəbul edirəm. Mənə görə, on birinci sınıfa qədər ana sözü ilə hərəkət edən oğlan uşaqlarını sonrakı həyatlarında həyat yoldaşları idarə edəcək. Burdan belə çıxmasın ki, mən uşaqların ananın üzünə ağ olmasının tərəfdarıyam. Sadəcə, bu mənim baxışımıdır. Bilirəm ki, bu fikirlər topa tutulacaq və s. Nə qədər qərribə qarşılayacağınızı bilib-bilə deməliyəm ki, uşaqlar məni əsəbiləşdirəndə, onlara əl qaldırdığım vaxtlar da olur. Çünki mən belə görmüşəm. Yeddi, səkkizinci sınıfta oxuyan oğlan uşaqları üçün ən böyük cəzalardan biri onların saçının dibindən qırılmasıdır. Bu cəza növü də tətbiq etdiklərimin sırasında. Amma bütün bunlar mənim əzazil valideyn olduğum fikrini yaratmamalıdır. Çünki mən həm də uşaqlarla dostam.

rardım. Şəhərdə onlara hansı işi tapşırırsan ki... Biz jurnalistik, cəmiyyətdə baş verən proseslərdən xəbərdarıq, uşaqları özbaşına buraxanda baş verəcək hadisələri də bilirik. Onlara şəhərdə nəzarət etmək bir az çətin olur. Bəlkə söylədiklərim kimsənin xoşuna gəlməyə bilər. Amma bu da mənim yanaşmamdır.

- Bayaq öz uşaqlığınızdan danışdınız. Hansı oğlunuzu özünü daha çox bənzədirsiniz?

- Ağılim kəsəndən 11-ci sınıfa qədər atam tərəfindən

nimdir. Ancaq o, mənim qədər oxuya bilmir.

- Övladlarınızı cəmiyyətin hansı zərəmindən qoruya bilərsiniz?

- İndi internet dünyasıdır. Az əvvəl deyim kimi, onların balaca telefonu var. Ancaq bu o demək deyil ki, onlara kompüter vermirik və televizora baxmırıq. Uşağa hər şeyi olduğu kimi izah etmək lazımdır. Onlar kompüterdə oyun oynayırlar, mən onlara baxıram. Oyun bitəndən sonra uşaqlarla çay süfrəsi ətrafında söhbət edirəm. Soruşuram ki, siz buradan nə qazandıınız. Bu, sadəcə vaxt itkisidir. Düşünürəm ki, uşağı qorumaq yox, onlara izah etmək lazımdır. Çünki uşağı nədənsə qorumaqla, əslində ona daha çox meyilləndirir, istiqamətləndirirsən.

- Uşaqlarınızla zaman keçirə bilərsinizmi?

“Atamdan gördüyüm tərbiyəni övladlarıma aşılayıram”

Elşad Eyvazlı: Mənə görə, on birinci sınıfa qədər ana sözü ilə hərəkət edən oğlan uşaqlarını sonrakı həyatlarında həyat yoldaşları idarə edəcək

- Belə olan halda, uşaqların sizə qarşı nifrətlə böyüməsindən ehtiyat etmirsinizmi?

- Uşaq bir tərəfdən görür ki, valideyni ona qarşı sərt, digər tərəfdən də ona istədiyini verir. Amma onun istədiyi şəkildə deyil, valideynin istədiyi şəkildə verir. Uşaqlara məktəbdə "Mənim valideynim" adlı inşa yazdırmışdılar. 7-ci sınıfta oxuyan oğlum Tuncayın yazısı ciddi müzakirə mövzusu olmuşdu. Tuncay yazısında qeyd etmişdi ki, "valideynlərimi aldatmaqla özümüzü aldadırıq. Valideyn bizdən ötrü çalışır. Biz indi başa düşməliyik ki, valideynlərimiz bizə hansı işgəncəni verirsə, başqa üsulla əl atırsa, bu, bizim xeyrimizdir. Biz onların qədrini bilməliyik". Uşaqlar bu cür düşünürsə, demək, mənim üçün dediyiniz məqamla bağlı qorxu yoxdur.

- İndiki dövr sizin uşaqlıq illərinə yaşadığınız dövrdən tamamilə fərqlidir. Həm də bu günün uşaqları da əvvəlki uşaqlar kimi deyil.

- Doğrudur, bu gün zəmanə başqadır, ancaq övladlarıma elə bizim dövrün uşaqları kimidir. Onların smartfon olmayan telefonları var. Öz həmyaşıdlarının geyimlərinə, telefonlarına hərdən həsəd aparırlar. Bəzən dostlarıma məni buna görə qınayırlar.

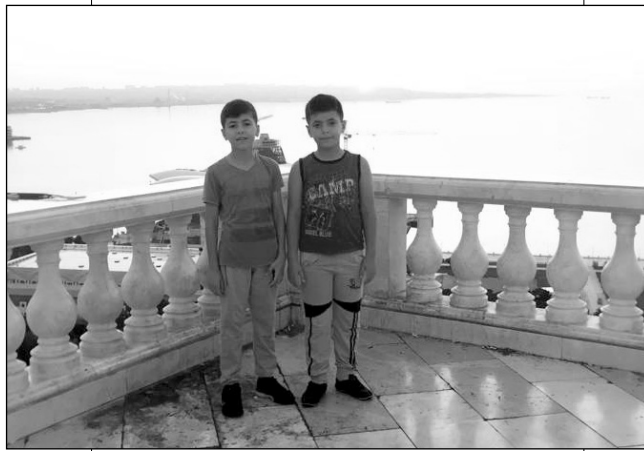
- Bəs, bu sizi sıxmır?

- Heç də. Məni sıxan o olar ki, uşaqlar oxumasınlar, dünyagörüşləri olmasın, tərbiyəsiz olsunlar və s. Mən uşaqlara kompüter qadağan etmirəm. İstifadə etsinlər, amma qədrində. Onu uşağa nə qədər qadağan etsən də, uşaq bir o qədər ona tərəf gedəcək. Hər şeyi bir az tənzimləmək lazımdır. Hər kəsin fərqli yanaşması var. Uşaqlar idmana, musiqiyə, müəllim yanına gedirlər. Onların başqa işlərlə maraqlanmağa vaxtı olmur. Bəzən özümü də qınayıram ki, onların uşaqlıq həyatı yaşamağına imkan verəndə də, başqa səmtə doğru yol alacaq. Kənddə olsaydıq, mən onlara mal-qoyun otarmağı, heyətdə işləməyi, ağac əkməyi, torpaq bəlləməyi tapşı-

ciddi cəzalandırılmışam. Ancaq dərslərimi çox yaxşı oxumuşam. Dərs oxumağı çox sevirdim. Hətta istənilən fənn üzrə hansı mövzunun hansı səhifədə olduğunu belə bilirdim. Bilirəm, bəlkə də kənd uşağı olmuşam, başqa məşğuliyyətimiz olmayıb. Kənddə biz televizora dəqiqə ilə baxırıq. Orta məktəbdən bu yana həmişə uşaqlar, dostlar mənim başıma toplaşır. Deyəsən buna lider deyirlər. Atam məktəbdə də ən böyük cəzanı mənə verirdi. Orta məktəb dövründə uşağın edə biləcəyi pis hərəkətlərin hamısını etmişəm və bunu qəhrəmanlıq hesab edirdim.

- Məsələn, nələri?

- Məsələn, indi siqaret çəkmirəm, an-

caq orta məktəbdə siqaret çəkməmişəm. Elə şeylərə qəhrəmanlıq kimi baxırdım ki, indi onları düşünəndə dəhşətə gəlirəm. Axı bunların nəyi qəhrəmanlıq idi?

Öz uşaqlığımı Tuncayda görürəm. Hər dəfə mənə incidəndə, onda öz uşaqlığımı görürəm, atama verdiyim əziyyətlər yadıma düşür. Atamın mənə tətbiq etdiyi işgəncələri mən də Tuncaya tətbiq edirəm.

- Sizcə, bu onları daha da möhkəmləndirir?

- Təbii ki. Uşaq bu gün nəyisə deyir, sən onun qarşısını alırsansa, o başqa bir şeyi deyir, artıq onun alternativləri düşünmək bacarığı yaranır. Qohum-əqrəbam, çevrəmdəki insanlar deyir ki, Tuncay fiziki görünüşündən tutmuş, saçlarına, danışıq və davranışına kimi mənim ey-

Xəyalə Rəis

- Son aylar işlərim xeyli çoxalıb, yeni "AzEdu.az" saytıma yaranıb. Artıq uşaqlarımdan şikayətlər eşitməyə başlamışam. Əvvəllər həftədə ən azı bir dəfə uşaqlarla yeməyə gedirdim. Onlarla gəzintiyə gedir, idman edirdik. Uşaqlarla birgə vaxt keçirib dostluq edirdim. Son aylar isə işlərimin çoxluğundan bunları edə bilmirəm və bu baxımdan özümü qınayıram.

- Bəs özünü necə, o sözü deyirsinizmi?

- Mən özümün də gördüyüm işləri yüksək qiymətləndirməmişəm. Kənarından baxanda, son aylar olmasaydı, özümü orta, övladları ilə maraqlanan bir valideyn kimi qiymətləndirirdim. Uşaqlara vaxt ayırmaq bədii ədəbiyyat, yeni kitabları müzakirə edə bilmirik. Uşaq o zaman yaxşı dərs oxuyar ki, bədii ədəbiyyat oxusun. Ədəbiyyat maraqlı olur və uşaqda oturmaq, səbr verəndə formalaşdırır. Uşaq bir kitabı davamlı olaraq 3 saat oturmaq oxuyursa, bu o deməkdir ki, o, orta məktəbdə əla oxuyacaq. Yoxsa 10 dəfə su içmək bəhanəsi ilə durub gedirsə, demək ki, dərslərini yaxşı oxumayacaq. Bundan sonra bu nöqsanı, qüsuru aradan qaldıra biləcəyəm, bilmirəm. Səhər saat 8-də işə gəlirəm və axşam saat 8-dən tez evə getmirəm. Özümü uşaqların qayğısına qalan valideyn hesab etmirəm. Zamanım olsaydı, başqa şərtlərdə olsaydım, övladlarıma daha çox vaxt sərf etmək istəyirdim. İnsan həyata bir dəfə gəlir. İnsanın ən yaxını onun doğması, ailəsidir. Təbii ki, bütün zamanını onlara verməlidir. Mümkün qədər bunu etməyə çalışıram. İnsanı yaşadan onun ailəsidir. Bildiyim qədər ilə, onlar məndən narazı deyillər, ancaq özüm-özümə narazıyam.

